

Bedömargruppens bedömningar

Lärosäte Göteborgs universitet	Huvudområde/examen Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnet svenska	ID-nr A-2021-02-5103
--	---	--------------------------------

Bedömning av utvalda bedömningsområden

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet **Utformning, genomförande och resultat**

Bedömning i den tidigare utvärderingen: *Inte tillfredställande*

I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

"Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat vara inte tillfredsställande.

Målet om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete uppfylls inte. Lärosätet möjliggör för studenterna att nå delar av målet, det vill säga ämneskunskaper för yrkesutövningen, eftersom man beskriver kurser, uppgifter och examinationer som bedömargruppen anser ger både bredd och djup i ämnesstudierna. Lärosätet möjliggör dock inte att studenterna får insikter i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. Inte heller säkerställs målet. Lärosätet har dock startat ett utvecklingsarbete för att se över kursernas innehåll och bedömargruppen rekommenderar att arbetet även omfattar förberedelsen inför det självständiga arbetet. Om utvecklingsarbetet vid lärosätet fortsätter anser bedömargruppen att målet sannolikt kommer att uppnås under den närmaste framtiden.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls inom UVK men de fördjupade kunskaperna säkerställs inte i inriktningen svenska. Studenterna får i två kurser i UVK möta vetenskapsteorier och metoder. Kunskapen ska därefter fördjupas i ämnena och de självständiga arbetena. Relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet berörs i kurser inom UVK och examineras också där. Även för inriktningen svenska får kunskaper om vetenskapliga metoder och vetenskapligt arbete och om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Kunskaperna i ämnesrelevant vetenskapsteori kan dock inte sägas vara fördjupade. Inte heller säkerställs måluppfyllelsen. Ett utvecklingsområde är att ännu tydligare knyta samman UVK-kurserna till ämnena. Lärosätet beskriver att man startat ett utvecklingsarbete som medför ändringar i olika delkurser. Med de ändringarna anser bedömargruppen att lärosätet sannolikt kommer möjliggöra djup, men det är fortfarande osäkert hur man tänker säkerställa detta. Bedömargruppen rekommenderar att utvecklingsarbetet fortlöper, och ser att det finns flera delar i inriktningen mot gymnasieskolan som även inriktningen för grundskolans årskurs 7–9 skulle behöva få del av.

Målet om att kritiskt och självständigt tillvarata och systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt över forskningsresultat uppfylls. Bedömargruppen anser att målet nås genom studier i såväl UVK som VFU och i dessa delar av utbildningen är progressionen tydlig vilket bedömargruppen ser som särskilt positivt. Även ämneskurserna vid lärosätet ger studenterna flera möjligheter att utveckla förmågan att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera. Bedömargruppen anser dock, med tvekan, att utbildningen säkerställer att studenterna uppnår

examensmålet. Målet säkerställs genom examination under utbildningens gång, men eftersom de självständiga arbetena som bedömargruppen tagit del av är svaga rekommenderas lärosätet att stärka arbetet med progressionen i de ämne- och ämnesdidaktiska kurserna så att måluppfyllelse säkerställs även i de självständiga arbetena.

Målet om att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls, men förmågan är främst förlagd till VFU och ämnena. I UVK-kurserna är fokus i första hand på hur studenterna ska utveckla kunskap om didaktik och ämnesdidaktik och inte på hur de ska utveckla förmågan att tillämpa den. Lärosätet visar att det finns en progression genom utbildningen när det gäller både språkdidaktik och litteraturdidaktik, och bedömargruppen vill lyfta fram detta som ett gott exempel. Det finns även flera exempel på hur lärosätet säkerställer målet genom olika examinationer, både under högskoleförlagd utbildning och under VFU.

Målet om att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet i syfte att stimulera varje elevs lärande uppfylls. Målet uppfylls dels inom VFU-kurserna som alla är förlagda till ämnena, dels inom UVK där målet behandlas i kurser inom specialpedagogik och bedömning och betygsättning där examinationer sker. Ett utvecklingsområde är att tydligare integrera moment där studenter i praktiken får lära sig att planera undervisning för elever med olika behov, så som vuxna elever, elever med inlärningsvårigheter eller de med särskild begåvning. Att även säkerställa att VFU-handledaren har tillräckliga förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag, framför allt för att handleda studenten och ha tillräckligt goda kunskaper i bedömning av studentens prestationer under VFU för att studenten ska få ett rättvist omdöme, är ytterligare ett område som bedömargruppen anser behöver utvecklas i utbildningen. Ämneskursernas utformning och upplägg ger studenterna möjlighet att utveckla förmågan att planera och utveckla svenskundervisning samt anpassa svenskundervisningen till olika elevers behov. Progressionen under utbildningen är tydlig när det gäller både språkdidaktik och litteraturdidaktik. Bedömargruppen anser sammantaget att utbildningen i sin helhet möjliggör och med viss tvekan säkerställer måluppfyllelse.

Målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter samt hållbar utveckling uppfylls. Målet behandlas i kurser inom UVK och VFU och säkerställs genom examination. Det finns en tydlig progression och särskilt positivt är den satsning lärosätet gjort inom området hållbar utveckling.

Lärosätet beaktar jämställdhetsperspektivet genom att det har hög prioritet i frågor som rör bemanning, kursupplägg och kurslitteratur. Man har även ett omfattande och systematiskt jämställdhetsarbete på olika nivåer och följer upp perspektivet. Ett jämställdhetsperspektiv finns väl integrerat i UVK och behandlas i kurser, kurslitteratur och som perspektiv för analys i en hemtentamen. En styrka i UVK är att lärosätet arbetar med att få studenterna medvetna om hur elever kan behandlas olika beroende på kön, för att sedan kunna uppmärksamma och motverka detta i sitt eget framtida yrkesliv. För inriktningen svenska är det dock inte lika tydligt för bedömargruppen hur jämställdhet beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll och ett utvecklingsområde för lärosätet är att koppla samman läraaktiviteter, lärandemål och examination när det gäller jämställdhet.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms som tillfredsställande för svensk lärutbildningen och det finns formaliserade strukturer och tillvägagångssätt för att följa upp och utveckla utbildningens innehåll, utformning och genomförande, liksom examination. Kursvärderingar görs, men ett utvecklingsområde är att tydligare återkoppla vilka förändringar som görs till följd av dessa till studenterna. Ett annat utvecklingsområde är att fortsätta arbeta för att fler besvarar de kursvärderingar som görs då svarsfrekvensen är låg. Det pågår ett arbete för att ytterligare följa upp VFU i samverkan med skolhuvudmännen, vilket bedömargruppen ser som positivt för att utveckla och stärka uppföljningen av utbildningen. Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid. Man analyserar även avhopp och vidtar åtgärder för att stödja studenterna i att

genomföra utbildningen inom planerad studietid.”

Uppföljning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat

Bedömning i uppföljningen: *Tillfredsställande*

Lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Bilaga 2

Lärosätets åtgärdsredovisning

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå

Uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå - åtgärdsredovisning

Lärosäte: **Göteborgs universitet**

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnet: **Svenska**

Mallen för åtgärdsredovisning ska användas av lärosäten vars utbildningars kvalitet har blivit ifrågasatt i UKÄ:s utbildningsutvärdering. Mallen består av de bedömningsområden som ingår i en utbildningsutvärdering:

- **Förutsättningar**
- **Utformning, genomförande och resultat**
- **Studentperspektiv**
- **Arbetsliv och samverkan**

Mallen ska användas för de bedömningsområden som erhållit omdömet Inte tillfredsställande. Vilket eller vilka bedömningsområden som inte bedömts som tillfredsställande framgår av UKÄ:s beslut och bedömargruppens yttrande (se det samlade omdömet för examenstillståndet som inleder yttrandet). För de bedömningsområden som bedömts som tillfredsställande ska inte någon redovisning göras.

Processen för uppföljning finns beskriven i dokumentet *Vägledning för uppföljning av utbildningar med ifrågasatt kvalitet* (UKÄ 2018). För information om de bedömningsområden som ingår i utbildningsutvärdering, se *Vägledning för utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå* (UKÄ 2016, reviderad 2018). Ytterligare instruktioner följer nedan:

- Åtgärdsredovisningen indelas i enlighet med rubrikerna som framgår i mallen nedan. Eventuella underrubriker kan lärosätet fritt besluta om. Eftersom redovisningen endast ska omfatta de bedömningsområden som bedömts som Inte tillfredsställande kan rubrikerna för de Tillfredsställande bedömningsområdena tas bort.
- Varje bedömningsområde består av bedömningsgrunder och i vissa fall även mål. Lärosätet ombeds att endast fokusera på den bedömningsgrund/mål eller del av bedömningsgrund/mål som bedömts ha brister. Yttrandets olika delar, utbildningsvetenskaplig kärna och ämnes- och ämnesdidaktiska studier, är ett stöd i detta arbete. Lärosätet ombeds att först redovisa sin **analys** av bristerna och sedan en **redogörelse av de åtgärder** som genomförts i relation till bristerna. Eventuella bedömningsgrunder/mål eller delar av bedömningsgrunder/mål som inte bedömts ha brister behöver inte redogöras för.
- De åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen ska vara genomförda och ska beskrivas så att de kan relateras till utbildningens tidigare uppläggnings.
- Åtgärdsredovisningen ska kunna stå för sig själv, det vill säga den ska inte inkludera länkar. Nya eller reviderade kursplaner och utbildningsplaner laddas upp i UKÄ Direkt. Alla källor ska vara tillgängliga för bedömargruppen vid förfrågan.
- Om åtgärdsredovisningen relaterar till åtgärder som gäller lärar- eller handledarresurser ska tabell över personal fyllas i som bilaga till åtgärdsredovisningen. Tabellen omfattar i så fall all personal på utbildningen, men det ska framgå vilka ändringar som skett sedan utvärderingen genomfördes.
- Redovisningen för bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat ska inte överstiga 16 000 tecken (med blanksteg), exklusive mallens rubrik och inledande text. För

övriga bedömningsområden gäller max 8 000 tecken (med blanksteg) per bedömningsområde, exklusive mallens rubrik och inledande text. Mallens formgivning och marginaler ska inte ändras.

- Åtgärdsredovisningen och eventuella bilagor laddas upp och registreras i UKÄ Direkt senast 2021-02-18. Se Användarmanual för UKÄ Direkt.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts. Relatera till ifylld och bilagd tabell över personal om relevant.

Bedömningsområdet Förutsättningar innehåller följande bedömningsgrunder:

Personal: Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga, professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Utbildningsmiljö: Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Lärosätets redogörelse:

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat innehåller följande bedömningsgrunder:

Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 1: visar sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl överblick över ämnesstudiernas huvudområde som fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete

Mål 2: visar fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen

Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 3: visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik

Mål 4: visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Mål 5: visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling

Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 6: visar förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling

Jämställdhet: Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling: Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling: Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Lärosätets redogörelse:

Svenska åk 7–9

Övergripande analys

UKÄ ifrågasatte utbildningen i svenska för åk 7–9 på två bedömningsgrunder: 1) att lärosätet inte möjliggör att studenterna får insikter i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete (**BG1**); 2) att kunskaperna i ämnesrelevant vetenskapsteori inte kan sägas vara fördjupade (**BG2**). Inte heller säkerställs måluppfyllelsen. Bedömningen baserades på brister i granskade examensarbeten från 2015.

En viktig bakgrundsfaktor till föreliggande åtgärdsplan är att dessa examensarbeten skrivits av den första kull studenter mot åk 7–9 som antogs till den nya lärarutbildningen 2011. Efter denna antagning pausades antagningen till inriktningen fram till 2016. Vi är eniga med bedömargruppen om att några av de granskade examensarbetena uppvisar brister avseende de aktuella målen. Efter att de första kullarna mot både åk 7–9 och gymnasiet hade fullföljt utbildningen utvärderades kursernas innehåll, upplägg och progression bland annat med avseende på teoretisk förankring, vetenskapligt förhållningssätt och uppsatsförberedande moment. Genomlysningen resulterade i att ett antal åtgärder genomfördes redan före UKÄ:s granskning, för att förtydliga den vetenskapliga förankringen för studenterna och stärka de uppsatsförberedande momenten i gymnasieinriktningen. Åtgärderna gällande utbildningens första 45 hp, som de båda inriktningarna samläser, och gällande examensarbeten, har därefter implementerats även för åk 7–9 från och med höstterminen 2016 (då nästa 7–9-kull antogs) och beskrivs kortfattat i åtgärdsplanen.

En *huvudåtgärd* för att komma tillrätta med de brister UKÄ har påvisat, som enbart gäller inriktningen mot åk 7–9, är omstöpnigen av kursen L9SV35, som nu har kurskoden L9SV36 (kursplan bifogas). Detta är den sista ämneskursen på avancerad nivå för denna inriktning. Kursen L9SV35, som de studenter vars examensarbeten UKÄ granskat läste, gavs endast en gång 2014. Den fokuserade då dels på grannspråk och språkhistoria, dels på litteraturundervisning i teori och praktik. Kursen syftade främst till att ge ytterligare ämneskunskaper och kunskaper i didaktik och metodik, vilket ledde till att den varken gav tillräckligt fördjupad kunskap i ämnesrelevant vetenskapsteori eller fungerade tillräckligt väl som uppsatsförberedande kurs. Den nya kursen L9SV36 har en inriktning på forskning och teoribildning inom några av ämnets centrala delar. Den är tydligt uppsatsförberedande och liknar mer gymnasielärarnas motsvarande kurs på avancerad nivå, vilket efterfrågas av UKÄ i utvärderingen.

Ytterligare en anledning till att den första kullens examensarbeten uppvisar brister är enligt vår bedömning att examensarbetskurserna var nya även för handledare och examinatore. Introducerande moment, handledning och examination av denna typ av uppsatser hade ännu inte funnit sina former. Exempeluppsatser fanns inte att tillgå. Detta är nu åtgärdat och utprovat i praktiken i gymnasieinriktningens examensarbetskurser som utgår från samma ramkursplaner.

De båda bedömningsgrunder som ifrågasatts av UKÄ är – och ska vara – nära relaterade till varandra, vilket innebär att de genomförda åtgärderna ofta är relevanta för att stärka innehåll och säkerställa måluppfyllelse inom båda områdena. Vid de många tillfällen då *forsknings- och utvecklingsarbete* respektive *ämnesrelevant vetenskapsteori* berörs inom svensklärarutbildningen är det vår explicita ambition att de behandlas som starkt integrerade

och helt beroende av varandra. I åtgärdsrapporten nedan har vi dock där det är möjligt ändå separerat dem (genom att i parentes synliggöra dem som "BG1" respektive "BG2"), främst av stringens- och tydlighetsskäl.

Genomförda åtgärder

I genomlysningen av utbildningen framkom att vetenskapliga studier och ämnesteori behandlades i samtliga delkurser, men att metaperspektiv på dessa studier och teorier och kopplingen till eget uppsatsskrivande behövde förstärkas. Ett antal åtgärder har sedan flera år vidtagits för att stärka båda dessa aspekter för gymnasieinriktningen. Dessa har nu implementerats även för inriktningen mot åk 7–9 sedan den återupptogs höstterminen 2016.

I VFU1 (termin 1) har en workshop införts om analys av vetenskaplig litteratur som rör ämnesteoretisk och ämnesdidaktisk forskning inom ramen för VFU-kursen. I kursen genomför studenterna mindre observation på sin skola som ska relateras till tidigare forskning och centrala begrepp. Denna workshop blir ett startskott för progressionen genom ämnesstudierna, och under kursen "Text i skolans svenskämne" (termin 2) hänvisas tillbaka till just detta arbete (BG1, BG2).

Ett antal obligatoriska moment har införts i ämnesstudiernas första 45 hp där vetenskapliga texter diskuteras ur ett metaperspektiv och kopplingen till uppsatsskrivande explicit behandlas. Exempelvis genomförs i delkursen "Text i skolans svenskämne" (termin 2) en analys av vetenskapliga artiklar om text och skrivande där teoretisk ansats, metod, empiri och slutsatser diskuteras (BG1, BG2). I samband med retorik och argumentationsanalys ges även en föreläsning om akademisk literacy och vetenskapligt förhållningssätt generellt och ämnesspecifikt (BG1). I delkursen "Litterära genrer och teman" (termin 3) presenterar studenterna ett urval vetenskapliga artiklar om poesididaktik med fokus på syfte, teori, metod, resultat och betydelse för den framtida yrkesutövningen (BG1, BG2). Genom obligatoriska inslag som dessa i får studenterna insikt i relevant vetenskapsteori gällande språkvetenskap, litteraturvetenskap och svenskämnes-/litteraturdidaktik, och i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete inom ämnet.

L9SV36: Svenska 3 för blivande lärare åk 7–9, 15 hp. Avancerad nivå

Undervisning i såväl aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete som ämnesrelevant vetenskapsteori sker i samtliga ämneskurser. Särskild fördjupning och examination av dessa mål, med direkt bäring på uppsatsförberedelse, sker dock i kursen L9SV36 – den sista ämneskursen för åk 7–9 (termin 7 – kursplan bifogas).

Inför HT19 reviderades denna kurs helt inför att kullen som antagits höstterminen 2016 skulle läsa den. Det nuvarande kursupplägget, som fokuserar vetenskapliga studier och forskningsöversikter (BG1; BG2), syftar till väsentlig del till att förbereda studenterna för examensarbete 1 som utgörs av en forskningsöversikt. Valet att diskutera hur forskarna kommer fram till sina resultat givet de avgränsningar, teorier och metoder de har valt, fungerar även som en förberedelse inför examensarbete 2 (BG1). På så vis utgör den gjorda revideringen av kursens mål, undervisning och examinationsuppgifter institutionens viktigaste åtgärd för att möta samtliga examensmål som UKÄ lyft fram som bristfälliga.

Följande kursmål i L9SV36 är direkt relaterade till målen om insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt fördjupning i ämnesrelevant vetenskapsteori:

- redogöra för forskningsresultat och teoribildning gällande literacy med särskilt fokus på olika aspekter av läsning och läsförståelse
- redogöra för litteratur- och svensksdidaktisk forskning inom något eller några av fältens centrala delar
- analysera och diskutera forskningsresultat, teoribildning och undervisningspraxis gällande literacy med särskilt fokus på olika aspekter av läsning och läsförståelse
- analysera och diskutera litteratur- och svensksdidaktisk forskning, samt i anslutning till detta reflektera över olika didaktiska val och deras konsekvenser för undervisning och lärande
- uppvisa ett vetenskapligt och professionellt förhållningssätt till hur kunskap och undervisning om litteratur, språkbruk, språkförändring och literacy produceras

Nedan beskrivs undervisningen i och examinationen av de båda mål som är aktuella i denna åtgärdsplan.

Delkurs 1: Språkbruk, språkförändring och literacy, 7,5 hp

Delkursen vävs runt dels ämnesområdet ”språkhistoria”, dels ”literacy”. Inom båda dessa områden läses vetenskapliga studier med dubbelt fokus: dels på ämnesinnehållet i sig, dels på den vetenskapsteoretiska och forskningsmetodologiska metanivån (**BG1, BG2**). I kursens litteraturlista återfinns därför ”traditionella” såväl läsförståelseorienterade som språkvetenskapliga forskningsartiklar vid sidan av internationella metastudier såsom *Writing to read*, utdrag ur forskningsöversikter såsom *National Reading Panel* samt nationella översikter såsom Skolforskningsinstitutets *Läsförståelse och undervisning om lässtrategier*. Till detta läggs även en kursbok som förhåller sig tätt till forskning genom metastudier.

Delkursens seminarier examineras följaktligen med fokus på samma två nivåer som kursinnehåll och litteratur organiserats efter: det vetenskapsteoretiska ämnesinnehållet (**BG2**), och de mer metodologiska aspekterna (**BG1**) av kurslitteraturen.

På kursens avslutande seminarium examineras studenterna genom att de ombeds knyta ihop språkhistoria som ämnesdomän och den vetenskapliga texten som sådan med literacyteori och inkluderingspedagogik (**BG1, BG2**). I de språkhistoriska delarna ingår, förutom explicit ämnesinnehåll, även ett perspektiv på textgenrer över tid samt vetenskaplighet i texter från de olika tidevarv de olika källtexterna speglar, med särskilt fokus på *just* den vetenskapliga artikelgenren och dess framväxt från 1700-talet och framåt (**BG1, BG2**). Den ena slutuppgiften handlar i linje med detta om att resonera vetenskaps-, ämnes- och didaktikteoretiskt kring hur studenterna, som blivande lärare, skulle vilja rama in och praktisera läsning av språkhistoriska texter inom en viss genre med en hypotetisk elevgrupp.

Delkurs 2: Litteraturredidaktisk forskning om litteraturundervisning och läsning, 7,5 hp

I delkursen integreras litteraturvetenskapliga, litteraturdidaktiska och undervisningspraktiska perspektiv. Teori, metod och praktik omsätts i tre avseenden: 1) med utgångspunkt i aktuell forskning tränas förmågan att självständigt formulera litteraturvetenskapligt och didaktiskt relevanta forskningsfrågor (**BG1**); 2) i den didaktiska läsakten förbereder studenten med stöd av teoretisk litteratur en reflekterande tolkning av litterära texter (**BG2**); 3) slutligen ligger forskningens resultat till grund för analyser av och reflektioner kring undervisningspraktiken i ungdomsskolan (**BG1, BG2**).

Samtliga seminarietillfällen är obligatoriska och examineras dels genom en så kallad "entrébiljett" som laddas upp före seminariet, där studenten diskuterar forskningsöversikter och vetenskapliga studier med avseende på exempelvis syfte, frågeställningar, teori, begrepp, metod, genomförande och resultat (**BG1, BG2**), dels genom aktivt muntligt deltagande, vars nivå garanteras av den inlämnade "entrébiljetten". Ett konkret exempel på hur detta ser ut i praktiken är det seminarium om en vetenskaplig artikel som studenterna själva valt ur SMDI-volymer, där "entrébiljetten" består i en diskussion av följande frågor: "Redovisar artikeln någon teori? Vilka är de viktigaste begreppen? Hur används teorin? Är den närvarande i analysen?". Genom att belysa och diskutera teoriavsnitt och teoretiska grundvalar i en rad olika studier (även de artiklar som övriga studenter valt) får studenterna på så vis insikt i hur man kan använda och förhålla sig till teori, och i föreläsningen kring hur de själva kan göra detta i sina egna uppsatser (**BG1, BG2**).

I en avslutande individuell examinationsuppgift analyseras en litteraturdidaktisk avhandling skriftligt. Denna analys ska behandla alla de delar som ingår i en vetenskaplig studie. Analyserna och reflektionerna presenteras och diskuteras därefter vid en avslutande kurskonferens, varför samtliga studenter får ta del av presentationer av en rad olika aktuella avhandlingar inom det litteraturdidaktiska fältet (**BG1, BG2**).

Under L9SV36 träffar svensklärover utbildningens studierektorer studenterna för att diskutera dels relationen mellan L9SV36 och de därpå följande examensarbetskurserna, dels det arbete inför de båda examensarbetena som behöver påbörjas redan under den pågående kursen. Mot slutet av kursen lämnar studenterna, som ett resultat av detta arbete, in ett PM för examensarbete 1, vilket utgör startpunkten för den efterföljande terminens examensarbete. Fr.o.m. höstterminen 19 har en ny studiegång införts för ämneslärover programmet 7-9- inriktning vid GU, där L9SV36 är placerad mellan examensarbete 1 och examensarbete 2 (terminerna 6,7 resp. 8). Detta ger oss en efterlängtd möjlighet att ytterligare harmoniera kursen med motsvarande kurs för gymnasieinriktningen, där PM för examensarbete 2 ingår som examinerande uppgift i *båda* delkurserna.

L9SV2G: Examensarbete 1

Examensarbete 1 (termin 8) utgörs av en forskningsöversikt, där målen enligt kursplanen bland annat är att "visa kunskaper inom delar av ämnesstudiernas huvudområde och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete" (**BG2**), "visa kännedom om den vetenskapliga processens delar och helhet, från problemformulering till slutsats" (**BG1**) och "kritiskt och självständigt tillvarata relevanta forskningsresultat, utforma problemformulering, explicitgöra metod samt dra slutsatser om hur forskningsresultaten kan bidra till utvecklingen av ämnes- och yrkesområdet" (**BG1, BG2**). Som åtgärd för att stärka måluppfyllelsen har en inledande kombinerad workshop och föreläsning kring akademisk literacy med fokus på läsning, analys

och sammanställning av relevant forskning införts, där bland annat tidigare examensarbeten används som modelltexter (**BG1, BG2**). Dessutom föreläser en av ämnets forskare – tillika utbildningens lärare – om egna erfarenheter av arbetet med en kunskapsöversikt för Skolforskningsinstitutets räkning. Tillsammans med tydligare och mer direkt tillgänglig information om uppsatsen olika delar och en ökad vana bland våra handledare att handleda denna typ av uppsatser (**BG1, BG2**), stärks studenternas förutsättningar att uppfylla de aktuella målen. År 2018 fastställde dessutom programrådet gemensamma bedömningskriterier för examensarbete 1 och 2. Dessa kriterier borgar för att målen examineras på likartat sätt av samtliga examinatorer. Bedömningskriterierna används även som explicita verktyg inom undervisning och handledning för att klargöra för studenterna vad som krävs av en godkänd uppsats.

L9SV2A: Examensarbete 2

I examensarbete 2 (termin 9) genomför studenten en egen empirisk undersökning, och ges möjlighet att i eget arbete själv nå båda de mål som denna åtgärdsrapport avser påvisa förekomsten och säkerställandet av inom ramen för ämneskurserna. Bland kursmålen finns följande, av relevans för de examensmål som UKÄ lyft fram som bristfälliga: ”visa fördjupade kunskaper inom delar av ämnesstudiernas huvudområde och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete” (**BG2**), ”visa fördjupad förståelse för relationen mellan valda teoretiska utgångspunkter, forskningsmetoder och egna resultat” (**BG1, BG2**) samt ”tillämpa vetenskapliga metoder, genomföra självständiga undersökningar och därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik” (**BG1, BG2**). Förutom det gedigna arbete som görs av handledare och examinatorer, med explicit fokus på kursmålen, synliggörs vid kursintroduktionen hur allt studenterna under sin utbildning lärt sig, i relation till bland annat de två mål som är i fokus i denna åtgärdsrapportering, går att applicera på, och använda i arbetet med examensarbetet. Liksom i L9SV2G används även här exempel på väl genomförda examensarbeten från tidigare kurser, som modeller för det egna uppsatsarbetet. De programgemensamma bedömningskriterierna lyfter bland annat fram teoriansknytningen, vilket innebär att användningen av centrala teorier och begrepp bedöms i samtliga arbeten (**BG2**).

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för de åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Studentperspektiv innehåller följande bedömningsgrund:

Studentperspektiv: Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Lärosätets redogörelse:

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för de åtgärder som relaterar till bedömningsgrunden eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan innehåller följande bedömningsgrund:

Arbetsliv och samverkan: Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Lärosätets redogörelse:

INSTITUTIONEN FÖR LITTERATUR, IDÉHISTORIA OCH RELIGION

L9SV36 Svenska 3 för lärare åk 7-9, 15 högskolepoäng

Swedish 3 for Teachers in Secondary School, year 7-9, 15 credits

Avancerad nivå / Second Cycle

Fastställande

Kursplanen är fastställd av Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion 2019-06-07 och senast reviderad 2020-09-14. Den reviderade kursplanen gäller från och med 2020-11-02, höstterminen 2020.

Utbildningsområde: Humanistiskt 100 %

Ansvarig institution: Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion

Medverkande institution

Institutionen för svenska språket

Inplacering

Kursen ingår som obligatorisk i ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9.

Kursen kan ingå i följande program: 1) Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 (L1Ä79)

Huvudområde

Svenska språket

Litteraturvetenskap

Fördjupning

A1N, Avancerad nivå, har endast kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

A1N, Avancerad nivå, har endast kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

Förkunskapskrav

För tillträde till kursen krävs godkänt resultat på minst 37,5 högskolepoäng från Svenska 1 för lärare åk 7–9 (L9SV10, 30 högskolepoäng) och Svenska 2 för lärare åk 7–9 (L9SV20, 15 högskolepoäng, alternativt L9SV21, 15 högskolepoäng) eller motsvarande kunskaper.

Lärandemål

Efter godkänd kurs ska studenten kunna:

Kunskap och förståelse

- redogöra för viktiga språkhistoriska förändringar inom de nordiska språken, särskilt svenskan, samt hur de relaterar till den nutida nordiska språksituationen
- redogöra för forskningsresultat och teoribildning gällande literacy med särskilt fokus på olika aspekter av läsning och läsförståelse
- redogöra för centrala litteraturvetenskapliga och litteraturdidaktiska begrepp och identifiera deras inbördes relationer med tydlig referens till ungdomars läsning
- redogöra för litteratur- och svenskdidaktisk forskning inom något eller några av fältens centrala delar

Färdigheter och förmåga

- diskutera och reflektera över hur språkliga normer och konventioner etableras och förändras, genom iakttagelser av språkliga drag i svenskan och de nordiska gransspråken
- analysera och diskutera forskningsresultat, teoribildning och undervisningspraxis gällande literacy med särskilt fokus på olika aspekter av läsning och läsförståelse
- analysera och diskutera litteratur- och svenskdidaktisk forskning, samt i anslutning till detta reflektera över olika didaktiska val och deras konsekvenser för undervisning och lärande
- planera, presentera och utvärdera undervisning inom svenskämnet, med utgångspunkt i etablerade litteratur- och svenskdidaktiska forskningsperspektiv, i syfte att stimulera varje elevs lärande och utveckling
- bedöma elevtexter med tydligt stöd i svensk- och litteraturdidaktisk teoribildning samt skolans kunskapskrav
- visa förmåga att använda akademiskt språk i tal och skrift på ett sätt som är anpassat till situation och syfte

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- uppvisa ett vetenskapligt och professionellt förhållningssätt till hur kunskap och undervisning om litteratur, språkbruk, språkförändring och literacy produceras
- utifrån tidigare forskning problematisera läsningens och de estetiska lärprocessernas betydelse för individens identitet, omvärldsuppfattning och lärande
- uppvisa ett kritiskt värderande förhållningssätt till sina egna och andra studenters didaktiska ställningstaganden med explicit förankring i ämnesteoretiska respektive svensk- och litteraturdidaktiska perspektiv.

Innehåll

Kursen bygger vidare på tidigare studier i svenska för lärare åk 7-9, och ger fördjupade ämnesteoretiska och didaktiska kunskaper i relation till skolämnet svenska. Den består av nedanstående två delkurser:

Delkurser

1. Språkbruk, språkförändring och literacy (*Language Use, Language Change and Literacy*), 7,5 hp

Betygsskala: Väl godkänd (VG), Godkänd (G) och Underkänd (U)

I delkursen ska studenterna med hjälp av språkvetenskapliga och ämnesdidaktiska teorier och begrepp vidga och fördjupa sina perspektiv på språklig variation och språkförändring i Norden i syfte att de i sin lärarprofession ska kunna bidra till elevers förståelse för språksituationen i Norden.

Genomgående problematiseras såväl begrepp inom som forskning om språkpolitik, standardspråk, språkriktighet och språknorm ur historiska och samhälleliga perspektiv. Genom studiet av olika slags texter från olika tider uppmärksammas förändringar som gäller språklig struktur, genrer och stilistiska ideal. Även begreppet literacy beaktas och diskuteras ur historiskt, teoretiskt och didaktiskt perspektiv, med särskilt fokus på läsning och läsförståelse.

Studenterna planerar, presenterar och diskuterar ett på vetenskaplig grund baserat lektionsupplägg för undervisning i språkbruk och språkförändring med fokus på olika aspekter av läsning och läsförståelse.

I delkursen tränas även studenterna i ett forskningsförankrat, språkvetenskapligt förhållningssätt till teori, metod och resultatproduktion samt till akademisk literacy överlag genom läsning och analys av forskningsartiklar i form av enskilda studier, forskningsöversikter och metastudier. Delkursen syftar på så vis till förberedelse inför kommande examensarbeten.

2. Litteraturdidaktisk forskning om litteraturundervisning och läsning (*Research Perspectives on Teaching and Reading Literature*), 7,5 hp

Betygsskala: Väl godkänd (VG), Godkänd (G) och Underkänd (U)

Delkursen anlägger forskningsperspektiv på ungas läsning i skola och samhälle med fokus på högstadieåldern. I anslutning till delkursens olika moment tränas studenten kontinuerligt i att bedöma och sammanfatta aktuell litteraturdidaktisk forskning och relatera den till egna erfarenheter av undervisning och läsning. I kursen övas studenten dessutom i att med stöd i etablerade litteraturdidaktiska perspektiv förhålla sig självständigt till litteraturundervisningens olika delar, såsom planering, genomförande och bedömning. Kursen fungerar därmed som förberedelse inför såväl kommande examensarbetskurs som fortsatt yrkesutövning.

yrkesutövning.

I delkursen behandlas det litteraturdidaktiska forskningsfältet, utifrån aktuella studier som rör exempelvis ungdomslitteraturens plats i och utanför skolan, teorier om text och läsning, ämneskonceptioner, stimulerande och inkluderande litteraturundervisning, ungdomskulturer och digitalisering, litteratur och identitetsskapande, litteraturval samt planering, genomförande och bedömning av litteraturundervisning. Studenten fördjupar sig avslutningsvis i ett självständigt valt område som förberedelse för den kommande kursen examensarbete 1.

Former för undervisning

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier och gruppövningar. I undervisning som innehåller muntliga eller skriftliga uppgifter av examinerande karaktär är deltagande obligatoriskt för godkänt resultat. Detta gäller också för examinerande gruppuppgifter som genomförs via digital plattform.

Undervisningsspråk: svenska

Former för bedömning

De båda delkurserna omfattar ett antal obligatoriska moment i form av seminarier och gruppövningar, och examineras såväl muntligt som skriftligt i form av redovisningar och inlämningsuppgifter. För bedömning skall underlaget vara sådant att individuella prestationer kan särskiljas. Om prestationen vid examination kan anses ligga nära gränsen för godkänt kan komplettering komma att medges enligt examinatorns instruktion.

God språkbehandling och god presentationsteknik krävs vid såväl muntliga som skriftliga redovisningar. Student som underkänts ges möjlighet till förnyad examination. Den som godkänts på prov får inte delta i nya prov för högre betyg.

Om student som underkänts två gånger på samma examinerande moment önskar byte av examinator inför nästa examinationstillfälle, ska sådan begäran inlämnas skriftligt till kursansvarig institution och bifallas om det inte finns särskilda skäl däremot (HF 6 kap § 22).

I det fall en kurs har upphört eller genomgått större förändringar ska studenten i normalfallet garanteras tillgång till minst tre provtillfällen (inklusive ordinarie provtillfälle) under en tid av åtminstone ett år med utgångspunkt i kursens tidigare uppläggning.

Betyg

På kursen ges något av betygen Väl godkänd (VG), Godkänd (G) och Underkänd (U). För att erhålla kursbetyget *Väl Godkänd* på hela kursen krävs betyget *Väl Godkänd* på minst 7,5 av kursens 15 högskolepoäng.

För kursbetyget *Godkänd* krävs godkänd prestation vid kursens samtliga examinerande moment. För betyget *Väl Godkänd* krävs dessutom att deltagande och tentamina i hög grad vittnar om självständighet och kritisk reflektion.

Betyget *Godkänd* kan inte ändras till *Underkänd* på studentens begäran.

Kursvärdering

Studenten ges möjlighet att göra skriftlig utvärdering av varje kurs. Resultat från kursvärdering och eventuella förändringar i kursens upplägg meddelas studentgruppen på den aktuella kursen samt nästa studentgrupp som läser kursen. Resultatet blir också föremål för diskussion vid lärarmöte inför kommande termins kursplanering. Även vid slutet av varje enskild delkurs genomförs en kortare skriftlig eller muntlig kursvärdering, vilken ingår i lärares underlag inför planeringen av delkursens undervisning kommande termin.